

JÓK A LEGJOBBAK KÖZÜL

Riport Prof. Dr. Kerekes Sándorral

„...A bioszféra állapotáért aggódók számára a gazdaság és a népességnövekedés minden bajok forrása. Sokat beszélnek a zéró növekedésről, és a túlnépesedésről, és ez azt mutatja, hogy a lényegét még mindig sokan nem értik vagy nem akarják megérteni. A gazdaság gyors növekedése megteremthetné a feltételeit a problémák megoldásának is.”

Prof. Dr. Kerekes Sándor

- Azon legjobb szakemberek közé tartozol, akikre mindig odafigyelünk, ha fenntarthatósági kérdésekben szeretnénk eligazodni. Hazai és nemzetközi ismertséged ellenére mégis kérlek, röviden ismertesd szakmai pályafutásod általad fontosabbnak tartott állomásait!
- 1948-ban Tatán születtem. 1971-ben végeztem az MKKE kémia-áruismeret tanári szakán. 1984-ben szereztem közgazdaságtudományi kandidátusi fokozatot. 1993-ban neveztek ki egyetemi tanárrá. 2004-ban szereztem MTA doktora címet. 1994-ben a Harvard Business School felsővezetői kurzusán (AMP 114) vettem részt, majd három hónapot Chapell Hill-ben a Kenan Intézetben City Bank kutatóként töltöttem. 1971-2013 között megszakítás nélkül a Corvinus Egyetemen, illetve annak jogelődjénél, a Közgazdaságtudományi Egyetemen dolgoztam főállásban. 2013-tól a Corvinus Egyetem Társadalomtudományi és Nemzetközi Kapcsolatok Kar Gazdaságföldrajz, Geoökonómia és Fenntartható Fejlődés Intézet részfoglalkozású egyetemi tanáraként dolgoztam. 2013. június 1-től a Kaposvári Egyetemen a Regionális Gazdasági- és Statisztika Tanszéken egyetemi tanár, a Kaposvári

Egyetem Gazdálkodás és szervezéstudományi doktori iskolájának vezetője voltam 2018. július 31-ig. Pályám kezdetén főleg áruismeretet és kémiai technológiát oktattam. 1986-ban neveztek ki tanszékvezetőnek, a Közgázon a Technológiai és Áruismereti tanszékre. Vezetésemmel a tanszék 1989-ben Környezetgazdaságtani és technológiai tanszékké alakult. 2000-ben megbízást kaptam a BKÁE-n a Környezettudományi Intézet megalakítására a környezettudományi képzés indítása érdekében. Az öt tanszéket átfogó Intézetnek 2013. július 1-ig voltam az igazgatója. A BCE-n a Gazdálkodástudományi doktoriskola törzstagja és a környezetgazdaságtan-környezeti menedzsment specializáció szakfelelős voltam a doktoriskola megalakulásától 2013-ig. 1994-97, majd 2002-2006 között a Gazdálkodástudományi kar dékánja, 2008-2011. között a Budapesti Corvinus Egyetem tudományos és oktatási majd nemzetközi rektor helyettese voltam. 1996-tól az MTA elnökének megbízásából alapító tagja lehettem az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak. 2008-2010 között az Országos Környezetvédelmi Tanács elnöke, majd 2010-től 2011-ig társelnöke tisztséget töltöttem be. Lehettem vezetője a Magyar ENSZ Társaság Környezetvédelmi Szakbizottságának, elnöke a Közgazdasági Társaság Környezetgazdaságtani Szakosztályának, a Magyar Természettudományi Társulat *Környezettudományi Szakosztályának*, és tagja több alapítvány kuratóriumának. A Varsói Közgazdaságtudományi Egyetem 2012-ben díszdoktorrá avatott. A KÖVET 2012-ben Winter életmű díjjal tüntetett ki. 2014-ben az Emberi Erőforrások minisztere Szent-Györgyi Albert díjjal, 2018-ban a Magyar Természettudományi Társulat Bugát Pál - Szentágothai János díjban, az alapvető jogok biztosa, a jövő nemzedékek biztos helyettesének javaslatára Justitia Regnorum Fundamentum díjban részesített.

- *Több tucat résztvevővel együtt hallhattam Tőled 2015 decemberében a „Mikulás is benchmarkol” konferencián egy remek előadást. Prezentációdban sok nemzetközi szaktekintélyt, „gurut” idéztél. Kikre figyelsz manapság, kiktől tudunk mi a legtöbbet tanulni?*
- Igyekszem behozni, amit korábban a rohanó élet sűrűjében elmulasztottam, vagyis a hiányokat bepótlandó sokat olvasok a szakma nagy öregjeitől. Közülük néhányat indokolatlanul elfelejtettünk. Nagy gondolkodók voltak, de a mainstream nem fogadta lelkesen tanaikat, így nem kaptak Nobel díjat, de nagy tudósok voltak, mint Kenneth E. Boulding, John Kenneth Galbraight, David Pearce, Horst Rittel, Scitovszky Tibor és Ők már nincsenek köztünk. Nassim Taleb vagy Thomas Piketty szerencsére még alkotóerejük teljében dolgoznak, és érdekes Talebnek a „Fekete hattyú” című magyarul is elérhető könyve, vagy az elosztási egyenlőtlenségek kérdése, amit Piketty boncolgat egészen új megvilágításban a Tőke a 21. században címem nálunk is megjelent könyvében. Az idősebb nemzedékhez tartoznak azok a magyar barátaim, akiknek a mostani írásait is nyomon követem. Érdekes módon többségük természettudós, mint például Vida Gábor vagy Dévai György, akik sokat tudnak a biodiverzitásról, de sok olyat mondanak, aminek súlyosak a társadalomtudományi vonatkozásai is.
- *Mi a véleményed a fenntarthatósági témák honi oktatásáról, a környezettudományi képzésről?*
- Jó harminc évvel ezelőtt, amikor a Közgázon elkezdtünk környezetgazdaságtannal foglalkozni, sokan csodabogaraknak tartottak bennünket, a barátaink aggódtak a jövőnkért. Aztán kiderült, hogy éppen a jövőnk miatt az a problémakör, amivel foglalkoztunk, mára megkerülhetlenné vált. A kezdetektől tudjuk, hogy a gondolkodásunknak része kellene, hogy legyen a fenntarthatóság. Ha valami nem fenntartható,

az erkölcsileg nem igazolható. Ma mindenki a fenntarthatóság felkent tudósának tartja magát. A kulcsszavak változnak, sajnos sokszor és sokan fedezik fel azt, amit már régen felfedeztek, sok időt pocsékolunk azzal, hogy terminológiai kérdéseken vitatkozunk. A bioszféra állapotáért aggódók számára a gazdaság és a népességnövekedés minden bajok forrása. Sokat beszélnek a zéró növekedésről, és a túlnépesedésről, és ez azt mutatja, hogy a lényegét még mindig sokan nem értik vagy nem akarják megérteni. A gazdaság gyors növekedése megteremthetné a feltételeit a problémák megoldásának is. Nem lenne éhezés, mindenütt volna közoktatás, tinilányok nem szülnének két-három gyermeket, és életerős huszonévesek nem unatkoznának és erejüket nem a vandalizmusba fojtják, ha a gazdaság által létrehozott javakat egyenletesebben osztják el az emberek között és ezáltal az emberek önrendelkezőkké válhatnak.

- *Mit kell tudni a Zöld Generációért Alapítványról, melynek kuratóriumi elnöke vagy?*

- Ez egy még éppen bejegyzés alatt álló új alapítvány, aminek a fő célja, hogy az egészen fiatalokat, a még gyermekkorúakat segítse abban, hogy szilárd értékrendű, felelős állampolgárokká váljanak. Régóta tudjuk, hogy a fenntartható fejlődésre nevelést a gyermekkorban kell megkezdeni. A gyermekek őszinték és nyitottak mindenre, csak rajtuk múlik, hogy mire használjuk a nyitottságukat és őszinteségüket. Valamikor középiskolai tanárnak készültem, aztán maradtam az egyetemen. Kilenc unokám révén vannak bizonyos tapasztalataim, amiket talán szélesebb körben is érdemes lesz kamatoztatni, hogy sikerül-e az majd kiderül, de legalább megpróbáljuk.

- *A magyarországi politikai háttér mennyire támogatja a környezet fenntartására tett szakmai elképzeléseket?*

- A fenntartható fejlődés „vad” probléma, vagyis ahányan vagyunk, annyiféle módon állunk hozzá és a megoldás irányába mutató elképzelések is sokfélék. Van Kenneth Bouldingnak egy szép állítása, ami így szól: „A politikusok beleborzonganak, mert miközben az egyik kezüket a kormányrúdon tartják, még abban sem ért egyet senki, hogy melyik kezüknek kell a kormányrúdon lenni.” Ezt nem azért idéztem, hogy megkerüljem a kérdést, csak azért, hogy érzékeltessem, hogy az természetes, hogy megoszlanak a vélemények és sokszor nincs egyetértés. Természetes, hogy mindenki másképp szeretné csinálni. Vannak azért jelek, aminek örülnünk kellene. Az, hogy folyamatosan csökkenek a béreket terhelő adók, miközben marad a viszonylag magas ÁFA, az a fenntarthatóság szempontjából üdvözlendő gazdaságpolitika, mert azt a termelési tényezőt teszi olcsóbbá, amiből sok van, és ez a munkaerő, és az anyagokkal és energiával való takarékosagra ösztönöz, amiből pedig kevés van. Az ilyen adórendszer a környezetgazdászok álma, de nálunk ritkán fordul elő, hogy valaki dicsérni merné a gazdaságpolitikát. Öröndetes, hogy az urbanizációt kicsit lelassítják és megpróbálják a vidéket felzárkóztatni és egyre élhetőbbé tenni. Öröndetes, hogy az erdővel borított területek aránya folyamatosan nő. Az oktatásra és tudományos kutatásra egyre többet költünk és ez a jövőbe történő befektetés, ami most áldozatokkal jár, de hosszú távon biztosan meghozza gyümölcsét. Örömteli, hogy sokféle intézkedés támogatja a helyi gazdaság létrehozását és működését, és nem bánom, ha a sokszor mindent elsöprő „méretgazdaságosság” mellett, végre más tényezők is megjelennek a gazdasági döntésekben.

- *Publikációidból kérlek, említs meg a legújabbakat?*

- Korábban már szóba került, hogy a legfiatalabb nemzedék irányába fordultam. A Magyar Természettudományi Társulattal megrendeztük a Kindler József – Láng Istvánról elnevezett Kárpát-medencei Fenntarthatósági Versenyt 7-8 és 9-10 osztályos diákoknak. A verseny első fordulóján túl vagyunk, háromszázan vettek részt a megmérettetésben. Miután nincs ilyen tantárgy az iskolákban, ezért írtunk egy könyvet a fiatalok számára, aminek a „Van jövőnk” címet adtuk. Ebben szerkesztőként és szerzőként is közreműködtem, a társulat honlapjáról a könyv bárki számára letölthető. Emellett vannak más munkáim is, az iASK keretében végzek kutatásokat a körkörös gazdasággal kapcsolatban és ezek az írásaim is megjelennek különböző folyóiratokban és tanulmánykötetekben, de az internet korában ezek könnyen megtalálhatók az MTMT adatbázisában, ami bárki számára hozzáférhető.

- *Mit tehetünk mi az újság olvasói egy tisztább, környezettudatosabb, zöldebb Jövő érdekében?*

- Barátaim mindig büszkén jelentik, hogy fogmosás közben elzárják a csapot, és szelektíven gyűjtik a hulladékot. Én ennek is örülök, de azért ennél többet is tehetnénk. Például, ha csak azokat a dolgokat vennénk meg, amire valóban szükségünk van sokat javíthatnánk ökológiai lábnyomunkon. Ha kicsit kevesebb húst ennénk és több zöldséget és gyümölcsöt és nem dobnánk ki élelmiszert, szintén sokat számítana mert sok kicsi sokra megy. A Föld képes eltartani akár tíz milliárd embert is, feltéve, hogy azok intelligensek.

- *Mivel foglalkozol jelenleg és milyen terveid vannak?*

- Van egy választható tárgyam a Corvinus Egyetemen a BA hallgatók számára meghirdetve, amit évek óta nagy örömmel tanítok. Az ELTE környezettan szakosainak is tanítok környezetgazdaságtant, ami azért is öröm számomra, mert az ELTE TTK-t a Közgáz mellett máig Alma Materemként tiszteltem. Kőszegen az iASK keretében a körkörös gazdasággal kapcsolatos regionális kutatásokat végzünk, és mint már említettem szervezem a Kindler-Láng tanulmányi verseny döntőjét. Ezzel a versennyel egyúttal szeretnék emléket állítani két kiváló tudós barátomnak Kindler Józsefnek és Láng Istvánnak. Tanítok a Corvinus Egyetem és a Kaposvári Kampuszon folyó PhD képzésben. Amikor hívnak, tartok előadásokat szerte a hazában. Pontosabban az utóbbi évben a szobámból interneten keresztül. Az online konferenciák fenntarthatónak látszanak, kisebb a karbonlábnyomuk, de az emberi kapcsolatokhoz és az emberek boldogságához mérsékeltebben járulnak hozzá. Várom, hogy vége legyen a járványnak, hogy újra emberekkel találkozhasam.

- *Nagy munkabírású ember hírében állsz, sokat dolgozol. Mi az, ami leginkább kikapcsol, regenerál? Mi a hobbid?*

- Kertet művelek Agostyánban, nagy lelkesedéssel, de nem nagy sikerrel. Kovács Géza professzor, aki a Jövőkutatás nagy öregjének tekinthető, „rabszolgaparcellának” hívta az ilyen és már tudom, hogy nem véletlenül. Önmagam rabszolgájaként művelem a földet, pedig nem paraszti családból származom, de Németh László reálutópiáját követve, hiszek benne, hogy a Kert-Magyarország létrehozása egy fenntarthatóbb jövő létrehozását segíti.

- A Magyar Minőség Olvasói nevében is köszönöm, hogy rengeteg elfoglaltságod ellenére azonnal rendelkezésre álltál és válaszoltál a kérdésekre. Kívánok további munkasikereket és hozzá kiváló egészséget!

Sződi Sándor